

ARS POETICA

Urak: költőcskék és írók
s kritikusok is egyaránt,
sokat nyelveltek mifelénk.
Bevallom, hogy ez néha bánt;
hisz annyi hülye, tökjejú
büszkélkedik, hogy szinte sok,
Igaz, mi csak prolik vagyunk
és ti vagytok az okosok.
Írtok verset ötért, tízéért
rendelésre, hisz áru lett
a »szent« költészet nálatok
s aki szajha, azt tisztelet
övez manapság köztetek.
(A nyelvetek még nem kopott?
Nem is hiszem, hogy ép legyen,
hisz annyi talpat nyaltatok!)
Ha ez csupán saját magán-
ügyetek volna, szót sem ér,
de ti pimasz kufárkodón
nyelveltek, hogy »az istenért
ne merjen írni íriss izü
igaz nótákat senki itt!«
S ha valaki mégis új dalba kezd,
ráförmedtek: »Az istenit,
nem költészet az, ha a szó
életet, tartalmat jelent,
az igazi vers kong, üres,
a költő csak ilyet teremt,
csak a felkéről énekel
elkeptatott vén közhelyet.«
Lábatok térdelésre kész
s hajbókolásra fejetek
akárkinek, mert szolgaság
legszentebb eszményképetek.
Igazatok van, én seha
nyomotokba nem léphetek.
Nem szoktam meg a térdelést,
hizelkedést, hajbókolást;
az igazunkat hirdetem
és nem éneklek semmi mást.
Várcsi cipőm nem teszem
trágyába, hogy mint álparaszt
feszítsek, habár ez divat.
Igy hát csupán rabság fakadt
az utamon, mert aki ma
nem oty rongy, mint a többiek,
— mint régen az ács fiát —
ujongva megfeszítitek.

Írástudók — mily szent e szó —;
de bátor hittel vagytok-e,
a szomjazónak enyhülést,
írást és tudást adtok-e?
Igazságot lebbenttek-e
az elsötétült földre le,
úgy léptek-e a nép elé,
ahogy régóta Petőfi szórta szét
maró és szerető szavát,
mikor a költő társra lett
és megtalálta önmagát?
Nem, nem — ti másmilyen zsenét
verkliztek: cífrát, finomat,
s hogy kitekert bizarr szavak
ömljenek, fő a kobak;
kitördelitek fogatok
— úgy szép a vers, ha nem harap! —
s szolgákhoz illőn ütitek
aki lélekből még szabad.
Az ember néktek lomha báb,
dróton rángatott figura,
saját agyából nem beszél
s a ti uratok az ura.
Lélektelen, durva paraszt
és proletár — rabnak való;
ők: a tűrő, nagy óceán,
ti pedig rajta a hajó.
Ők: a nagy ostoba tömeg,
mely a magashoz föl nem ér...
Mit is törődtek vele, hisz
jobb élet és nagyobb kenyér
után sőhajtoz napra-nap,
anyagias minden szava,
ők: az önző, rongy csöcselék,
ti pedig: a szellem maga!

S ha néha egy bátor dalos
főlfőlkialtja, ami jaj,
ha nem hazug, lopott mese
a nem hizelgés amit szavai,
nyomban: »Nem költő!... ki vele,
vezércikket ír!... agitál!...
Gyáva, önző tollforgatók
megrúgják azt, aki kiáll
magáért és többiért
— ütitek s megfeszítitek,
Mert néktek nincs, megértem
nem tudtok önzetlen hitet.
De közéték fogadjátok
azt, aki gyáva, renegát,
aki régi társaira

dobja csúfolkodó szavát,
 aki aljas hangoskodón
 felejteti, hogy multja van...
 (Helyettetek is, néhai
 társaim, szégyellem magam!)

De így jó! Lesz másképen is,
 szajhálkodó »írástudók«
 s — ha megmarad — emléketek
 leköpi majd a sok utód,
 akik már élnek s szennytelen!
 Daluk ma még haik, darabos,
 de izmosodnak és erős

lábuk egyszer rátok tapos,
 Én csak nem döglöm meg s tovább
 is a gazokat átkozom
 s mivel a mennyben nem hiszek,
 ezután sem imádkozom.
 Dalogatok — amíg lehet.
 Nyelvejetelek »írástudók«,
 tovább járom nehéz utam,
 amit szívem s a sors kirótt.
 Bármit ugattok ezután,
 csak megmarad az a vigasz,
 hogyha ti vagytok a költők,
 úgy én tényleg nem vagyok az...

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

HALÁL A HEGYEK KÖZÖTT

Részlet a („Napló“-ból)

Irta: Dedijer Vladimir

Péntek, 1943 május 28.

Este nyolc órára kaptuk az indulási parancsot. Márkónál) voltam a parancsot átvenni, amikor a tábori telefon megszóllalt. Márkó átadta nekem a hallgatót. Megismertem Olga halk hangját és nagyon megörültem. Este érkezik Zsablyákra az egészségügyi anyagot átvenni. Karácsony óta nem láttuk egymást. Ő állandóan az arcvonalban van orvosi csoportjával, én pedig leghátul. Márkó megengedte, hogy itt Zsablyákon várjam be Olgát és azután induljak a Szusicsko Jezero-ra, ahol a vezérkar egy napig tartózkodik.

Szombat, május 29.

A STUOCON ÁT — Egy vastag fenyőfának támaszkodva álltam, teljes sötétségben, a Crno Jezero-tól a Pitomináig vezető ösvényen és Olgára vártam. Hadoszlopom már régen elment, már a lovak patkóinak tompa koppanásai sem hallatszottak, amint a kövekhez ütődnek. Várakozás közben azokra a régmúlt napokra gondoltam, amra az időre, öt évvel ezelőtt, amikor itt tartózkodtam Olgával Zsablyákon, amikor éppen ezen az ösvényen mentem visszafelé a sötétségben a tótól Zsablyákig. Körülöttem teljes homály van, de állandóan a szemeim előtt lebeg a Crno Jezero képe. A Megyed natalmas tömbjével, mely meredeken emelkedik közvetlenül a víz felett, teljesen besorítva óriási, sötétzöld fenyőfákkal. Próbáltam a sötétségben megkeresni azt a kettéhasadt fenyőfát, melyet a villám ledöntött. Az ösvény szélén állott. Kérge levált és rohadni kezdett és éjszakánként elrothadt részei úgy világítottak, mint valamely fenevad szemei. Nem találtam, valószínűleg az idő vasfoga elporlasztotta. Olyan élénken gondoltam ezekre az apróságokra, hogy egyszerre elkezdtem hívni Olgát, úgy ahogy ezekben az 1938-as júliusi napokban szövegattam, hazatérőben a tótól. Az erdő mélyéről, Zsablyák felől, ő válaszolt nekem. Így találkoztunk először öt teljes hónap után. Olga Gojkóval) jött, üdvözöltük egymást és együtt indultunk Zsablyákra. Ez a kis helység, melynek egykor 20—30 háza volt, most bombakráterekkel van tele. Beszélgettünk Gojkóval és Olga ápolónőivel